Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum

Factsheet 2026-2

Recidive onder schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen

Een analyse van recidive na strafzaken afgedaan tussen 2012 en 2022

Auteurs: N. Tollenaar, S. Verweij en S. E. Boschman

Samenvatting

In deze factsheet wordt gerapporteerd over geregistreerde recidive - nieuwe strafzaken naar aanleiding van een misdrijf - van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen bij wie tussen 2012 en 2022 een strafzaak naar aanleiding van een of meerdere misdrijven is afgedaan.

- Van de schuldig verklaarde volwassenen met een strafzaak in 2022, recidiveert 28% binnen twee jaar. Dit aandeel is ten opzichte van 2012 met bijna 3 procentpunt gestegen.
- Van de schuldig verklaarde jeugdigen met een strafzaak in 2022, recidiveert 37% binnen twee jaar. Dit aandeel is ten opzichte van 2012 met 4 procentpunt gestegen.
- Recidiverende schuldig verklaarde volwassenen met een strafzaak in 2022 hebben gemiddeld 1,5 nieuwe strafzaken per jaar. Dat is een zeer lichte stijging ten opzichte van 2012.
- Recidiverende schuldig verklaarde jeugdigen met een strafzaak in 2022 hebben gemiddeld 1,09 nieuwe strafzaken per jaar. Dit is nauwelijks veranderd over de periode 2012-2022.

Veranderingen in recidive over de tijd kunnen samenhangen met werkelijke gedragsverandering, verschuivingen in de samenstelling van de onderzochte populatie en/of externe factoren in de strafrechtsketen (bijv. ophelderingspercentage, aangiftebereidheid). Daarom worden in de factsheet ook ontwikkelingen beschreven in omvang en samenstelling van de populaties en andere externe factoren die recidivetrends kunnen beïnvloeden.

Introductie

In deze factsheet wordt gerapporteerd over de recidive van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen.[1] Ook wordt gerapporteerd over (veranderingen in) de samenstelling van de onderzochte groepen over de tijd, omdat dit mogelijk van invloed is op de recidivetrends. Het huidige onderzoek betreft een herhaalmeting die eens in de twee jaar wordt uitgevoerd.[2]

Methode

De personen in dit onderzoek zijn schuldig verklaard aan een of meerdere misdrijven in een strafzaak afgedaan in de periode 2012 tot en met 2022. Tot en met twee jaar na deze strafzaak werd gekeken naar geregistreerde recidive (zie box 1). Er is hiervoor data gebruikt over strafzaken die zijn geregistreerd tot juli 2025. Er wordt gerapporteerd over het percentage personen dat recidiveert en het aantal nieuwe strafzaken van recidiverende personen (frequentie). Voor het meten van recidive wordt gebruikt gemaakt van de WODC-methodiek (Blom et al., 2025). In bijlage 1 wordt ingegaan op de toepassing van deze methodiek in dit specifieke onderzoek.

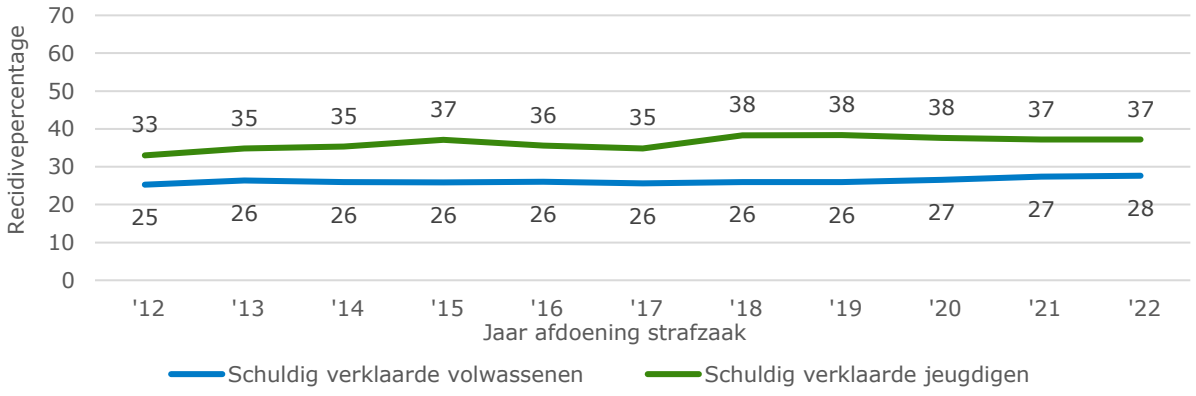
Box 1 Geregistreerde recidive

In deze factsheet wordt geregistreerde recidive gerapporteerd: nieuwe strafzaken naar aanleiding van een of meerdere misdrijven die zijn afgedaan met een straf of andere afdoening van de rechter of het Openbaar Ministerie (OM). Delicten die niet worden ontdekt, waarbij geen verdachte wordt gevonden of die niet door de politie aan het OM worden doorgezonden, blijven buiten beeld. Dit komt doordat de gegevens-bron, de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD), uitsluitend strafzaken bevat die bij het OM zijn geregistreerd. Bovendien worden nieuwe strafzaken alleen als recidive geteld zodra de rechter of het OM een straf of andere afdoening oplegt die schuld uitdrukt; nieuwe strafzaken die eindigen zonder schuldigverklaring (zoals een technisch sepot of vrijspraak) tellen niet mee. Lopende strafzaken waarin nog geen uitspraak is gedaan, worden (voorlopig) meegeteld als recidive omdat bekend is dat het merendeel van de strafzaken eindigt met een schuldigverklaring (Vink & Diephuis, 2025).

Ontwikkelingen in recidive

Het percentage schuldig verklaarde volwassenen dat binnen twee jaar recidiveert, is weergegeven in figuur 1 (blauwe lijn).

Figuur 1 Percentage schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen dat binnen twee jaar recidiveert

[1] Een volwassene is hierbij gedefinieerd als iemand bij wie het volwassenstrafrecht is toegepast (minimaal 16 jaar ten tijde van plegen) en een jeugdige als iemand bij wie het jeugdstrafrecht is toegepast (maximaal 22 jaar ten tijde van plegen).

[2] Er zijn ook factsheets over de recidive van 1) ex-gedetineerde volwassenen en jeugdigen, en 2) ex-werkgestraften en ex-ondertoezichtgestelde volwassenen.

Te zien is dat het tweejarige recidivepercentage van schuldig verklaarde volwassenen over de tijd licht is gestegen. Het tweejarige recidivepercentage van volwassenen bij wie de strafzaak is afgedaan in 2012, ligt op 25%, bij diegene waarbij de strafzaak is afgedaan in 2022 is dat 28% (een verschil van 2,6 procentpunt).

Het percentage jeugdigen dat binnen twee jaar recidiveert (groene lijn), schommelt enigszins over de tijd. Het recidivepercentage van jeugdigen met een strafzaak in 2012 bedraagt 33%. De recidive van jeugdigen waarbij de strafzaak is afgedaan in latere jaren ligt hoger, met name in de jaren 2018-2022. Van de jeugdigen waarbij de strafzaak is afgedaan in 2022 heeft 37% binnen twee jaar gerecidiveerd. Dit is een stijging van 4,2 procentpunt ten opzichte van 2012.

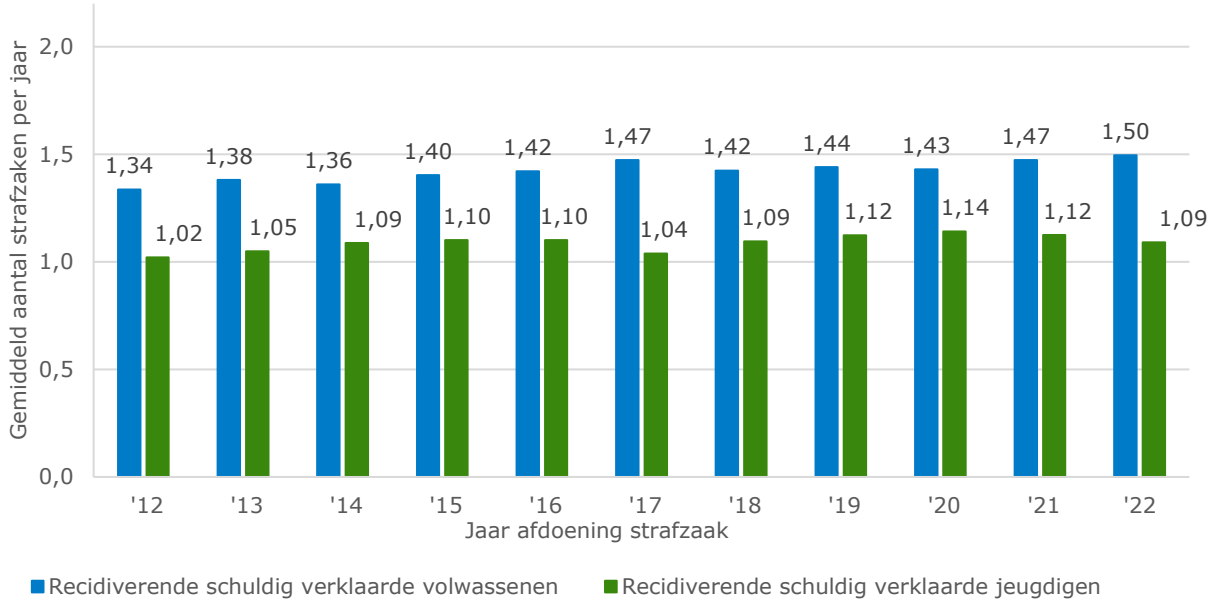
Naast het percentage personen dat heeft gerecidiveerd, is er ook gekeken naar het gemiddelde aantal strafzaken van recidiverende personen (de recidivefrequentie; zie box 2).

Box 2 Recidivefrequentie

De recidivefrequentie geeft het gemiddeld aantal strafzaken per jaar weer. In de twee jaar na het beëindigen van de werkstraf of het toezicht, wordt per recidiverend persoon het totale aantal strafzaken geteld. Dit totaal wordt omgerekend naar een gemiddelde per jaar, waarbij periodes waarin iemand in detentie zit niet worden meegerekend.[3]

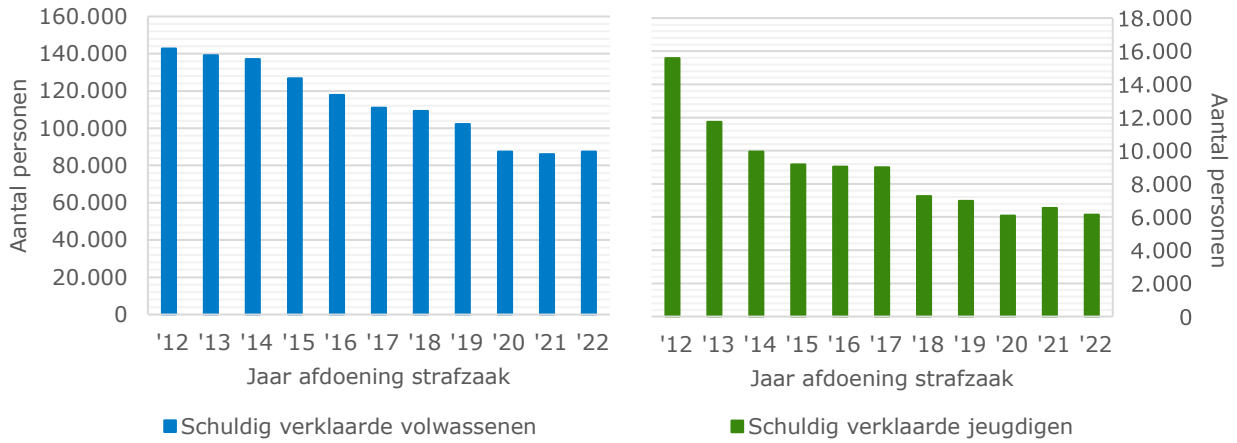
In figuur 2 wordt de recidivefrequentie van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen weergegeven. De recidivefrequentie van schuldig verklaarde volwassenen is zeer licht gestegen over de onderzochte periode. Recidiverende schuldig verklaarde volwassenen met een strafzaak in 2012, hebben gemiddeld 1,34 nieuwe strafzaken per jaar. Onder personen met een strafzaak in 2022 ligt dat gemiddelde aantal iets hoger op 1,50 nieuwe strafzaken per jaar.

Figuur 2 Gemiddeld aantal nieuwe strafzaken per jaar van recidiverende schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen

[3] Zie Blom et al. (2025) voor een uitgebreide uitleg inclusief voorbeeld van hoe bij het berekenen van de recidivefrequentie (voor recidivisten) rekening wordt gehouden met verblijf in detentie.

Figuur 3 Aantal schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen

Onder jeugdigen die in 2022 een strafzaak hadden, was de recidivefrequentie 1,09; dit betekent dat jeugdigen die recidiveerden gemiddeld 1,09 nieuwe strafzaken per jaar. Het aantal strafzaken per jaar schommelt door de tijd met pieken onder jeugdigen met een strafzaak in 2019, 2020 en 2021, maar is uiteindelijk in 2022 nauwelijks hoger dan in 2012.

In eerdere recidivestudies (Verweij et al., 2021; Tollenaar, 2023) werd het gemiddelde aantal nieuwe strafzaken per jaar berekend over een opvolgperiode van vier jaar; in deze factsheet is de opvolgperiode twee jaar. Dit maakt rapportage over recentere eindjaren van werkstraf of toezicht mogelijk. Omdat de kans op nieuwe strafzaken na verloop van tijd afneemt (Tollenaar, 2025), valt het gemiddelde aantal strafzaken per jaar berekend over een opvolgperiode van twee jaar hoger uit dan over een opvolgperiode van vier jaar. De hoogte van de recidivefrequentie in deze factsheet is daarom niet een-op-een vergelijkbaar met die uit eerdere publicaties.

Context: omvang en samenstelling onderzochte groepen

Ontwikkelingen in de samenstelling van de onderzochte populatie kunnen invloed hebben op de recidivetrend. Hieronder worden fluctuaties in de omvang en achtergrondkenmerken van de onderzochte groepen beschreven. Vervolgens wordt ingegaan op de verwachte impact die veranderingen in de groepssamenstelling hebben op de recidive over de tijd.

Omvang

Het aantal schuldig verklaarde volwassenen is over de tijd sterk afgenomen: in 2012 werden nog circa 142.000 volwassenen schuldig verklaard; in 2022 was dat teruggelopen tot ongeveer 87.000 (zie figuur 3, links).[4] Dat is geen recente ontwikkeling; al sinds het jaar 2002 is er sprake van een daling van de geregistreerde criminaliteit (de Jong, 2018). Dat vertaalt zich in een afname van het aantal schuldig verklaarde volwassenen.

Het aantal schuldig verklaarde jeugdigen (figuur 3, rechts) daalt tot 2015 en blijft daarna enkele jaren stabiel rond circa 9.000. In 2018–2020 daalt het aantal schuldig verklaarde jeugdigen verder tot circa 6.000. Daarna volgt een tijdelijke stijging in 2021 tot 6.500. In 2022 is het aantal schuldig verklaarde jeugdigen weer gedaald tot 6.100. De daling tot 2015 hangt waarschijnlijk samen met een algehele afname van de jeugdcriminaliteit die terug is te zien in diverse gegevensbronnen (Van der Laan et al., 2024).

Achtergrondkenmerken

In bijlage 2 wordt ingegaan op de achtergrondkenmerken van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen (zie tabel B2.1 en B2.2). Hieronder worden de veranderingen in de achtergrondkenmerken over de tijd beschreven.

[4] Per jaar werd per persoon alleen de eerste keer dat men schuldig werd bevonden aan een misdrijf meegenomen.

Sekse
Het percentage mannen onder zowel de schuldig verklaarde volwassenen als de jeugdigen is toegenomen (respectievelijk van 83% in 2012 naar 86% in 2022 en van 81% in 2012 naar 87% in 2022).

Leeftijd bij inschrijving strafzaak
De gemiddelde leeftijd bij inschrijving van de strafzaak van zowel volwassenen als jeugdigen is over de tijd gestegen. Bij volwassenen kan de toegenomen leeftijd bij inschrijving van de strafzaak mogelijk verklaard worden door vergrijzing van de samenleving. Het aandeel oudere personen in de Nederlandse bevolking was in 2012 nog 16,2%, in 2022 was dit al 20% (CBS, 2026). Naar verwachting neemt daardoor ook het aandeel oudere personen met een strafzaak toe.

Onder schuldig verklaarde jeugdigen worden de stijgingen in de leeftijd bij inschrijving vermoedelijk veroorzaakt door de invoering van het adolescentenstrafrecht, waardoor personen van 18 tot 23 jaar vaker volgens het jeugdstrafrecht worden veroordeeld (Verweij & Tollenaar, 2020).

Leeftijd bij de eerste strafzaak
De gemiddelde leeftijd bij de eerste strafzaak is over de tijd gedaald bij volwassenen, terwijl deze juist gestegen is bij jeugdigen.

De stijging onder jeugdigen in de leeftijd bij de eerste strafzaak kan veroorzaakt worden doordat er relatief meer sprake is van diversie, oftewel dat strafbare feiten in verhouding meer buiten justitie om worden afgedaan, zoals de Halt-afdoening. Uit cijfers van Tollenaar & Van der Laan (2023) blijkt namelijk dat de daling van het aantal personen met een Halt-afdoening per 1.000 personen inderdaad minder hard te zijn gedaald dan het aantal personen met een strafzaak.

Hoofdsanctie
Verder is er over de periode 2012-2022 een sterke verschuiving geweest in de verdeling van de hoofdsanctie van strafzaken van schuldig verklaarde volwassenen. Het aandeel geldstraffen (boetes en strafbeschikkingen geldstraf) is met bijna 15 procentpunt gedaald (van 48% naar 33%). Er was een stijging van het aandeel korte vrijheidsstraffen, van 8 naar 12%. Ook het percentage beleidssepots[5] steeg, van 13% in 2012 naar 21% in 2022. Deze verandering in het type sanctionering kan zowel iets zeggen over de veranderingen in de ernst van de delicten als over wijzigingen in het strafklimaat.

Bij de schuldig verklaarde jeugdigen is de verdeling van de hoofdsanctie ook sterk veranderd. Het aandeel korte vrijheidsstraffen is meer dan verdubbeld, van 5% naar 11%. Het aandeel werkstraffen daalde juist van 55% naar 38%. Ook bij jeugdigen steeg het percentage beleidssepots, van 17% in 2012 naar 25% in 2022.

Aantal eerdere strafzaken
Ook is het gemiddelde aantal eerdere strafzaken van schuldig verklaarde volwassenen met bijna gemiddeld één strafzaak toegenomen van 4,7 naar 5,6 strafzaken. Dit kan verklaard worden vanuit de instroomkant: omdat er steeds minder personen per jaar instromen, blijft een hardnekkige, wat oudere groep van reeds bekende schuldig verklaarde personen over, die gemiddeld gesproken een groter aantal eerdere strafzaken hebben, maar ook een lagere leeftijd bij de eerste strafzaak. Ook de beleidsmatige aandacht voor high impact crimes kan ertoe hebben geleid dat een groep met een uitgebreider strafrechtelijk verleden meer in beeld komt.

Type delict
Tot slot trad er in het type delict een verschuiving op. Het aandeel schuldig verklaarde jeugdigen met een vermogensdelict als zwaarste delict nam af met 10 procentpunt, terwijl het aandeel jeugdigen met een vermogen-met-geweldsdelict vooral in de recentere jaren juist toenam (5 procentpunt). Een mogelijke verklaring voor de afname van het aandeel vermogensdelicten is dat sinds 2011 onder andere winkeldiefstallen gepleegd door *first offenders* door de stichting SODA[6] civielrechtelijk kunnen worden afgedaan. Bij medewerking van de dief hoeft de politie er niet aan te pas te komen. Deze delicten worden vervolgens niet in de justitiële documentatie geregistreerd. Naar verwachting zijn retailers de mogelijkheid van deze nieuwe maatregel in de jaren na invoering steeds vaker gaan gebruiken (zie bijv. Wolberink et

[5] Een beleidssepot houdt in dat het OM besluit niet tot vervolging over te gaan. Veel voorkomende redenen hiervoor zijn dat het ging om een gering of een oud feit.

[6] ServiceOrganisatie Directe Aansprakelijkheidsstelling.

al., 2026), waardoor we een afname zien in het aandeel geregistreerde vermogensdelicten.

Verwachte invloed veranderingen groepssamenstelling op recidivetrend

De gevonden verschuivingen in achtergrondkenmerken hebben naar verwachting tegengestelde effecten op de recidive: een hogere leeftijd bij inschrijving of ten tijde van de eerste strafzaak drukken doorgaans het recidiverisico (Tollenaar et al., 2016; Gendreau et al., 1996; Piquero et al., 2015; Yukhnenko et al., 2020) terwijl een hoger aantal eerdere strafzaken juist de recidive verhoogt. De recidive na korte vrijheidsstraffen is juist hoger of even hoog in vergelijking met andere typen straffen (Boschman et al., 2023). Jeugdigen veroordeeld voor een geweldsdelict recidiveren minder dan jeugdigen veroordeeld voor een vermogensdelict (Boschman et al., 2022). Samenvattend, er is dus sprake van verschuivingen in de groepssamenstellingen die de recidive zowel opwaarts als neerwaarts kunnen beïnvloeden.

Overige ontwikkelingen die mogelijk van invloed zijn op de recidivetrend

Naast veranderingen in de samenstelling van de populatie, worden hieronder enkele ontwikkelingen genoemd die mogelijk ook invloed hebben gehad op de geregistreerde recidive.

De COVID-19-pandemie

De verschillende maatregelen die golden tijdens de COVID-19-pandemie hadden mogelijk invloed op de hoeveelheid (geregistreerde) criminaliteit (Kruisbergen et al., 2021). Onderzoek suggereert echter dat de invloed van COVID-19 op het totale aantal geregistreerde politie-incidenten en verdachte personen in Nederland beperkt was (Moolenaar & Choenni, 2021). Moolenaar en Choenni (2021) betogen dat er sowieso – los van COVID-19 – sprake is van een dalende trend in het aantal geregistreerde politie-incidenten en verdachte personen. Alleen tijdens de tweede lockdown (oktober 2020 – april 2021) werd er een (klein) significant effect gevonden op de totale hoeveelheid geregistreerde criminaliteit en verdachte personen.[7] Tollenaar en Van der Laan (2023) vonden wel opvallende tijdelijke dalingen in de geregistreerde *jeugd*criminaliteit tijdens de lockdowns in 2020 en 2021, vooral in vermogensdelicten, openbare-ordedelicten en verkeersdelicten. Op specifieke momenten, zoals de avondklokrellen van januari 2021 waren er juist meer geregistreerde openbare-ordedelicten. Mogelijk heeft de COVID-19-pandemie meer gevolgen gehad voor de jeugdcriminaliteit en criminaliteit gepleegd door jongvolwassenen, dan voor volwassenen. Een ander gevolg van COVID-19 was dat dit leidde tot aanzienlijke achterstanden in de strafrechtketen (Boone et al., 2022). De achterstanden hebben echter vermoedelijk geen invloed op de geregistreerde recidive omdat deze ondertussen zijn ingelopen én recidive bepaald wordt op basis van de pleegdatum van een delict (bij meerdere delicten in een strafzaak: de vroegste pleegdatum), niet op de afdoeningsdatum van een strafzaak (Blom et al., 2025).

Meldings- en aangiftebereidheid

De mate waarin slachtoffers melding en/of aangifte doen van ondervonden delicten beïnvloedt hoeveel delicten bij de politie in beeld komen en daarmee de kans dat een (recidive)delict uiteindelijk als geregistreerde recidive meetelt. De Veiligheidsmonitor laat zien dat over de periode 2012-2023 de meldings- en aangiftebereidheid van ondervonden traditionele (niet online) delicten is gedaald (Moons, 2025). In 2012 is van 44% van de ondervonden traditionele delicten melding gedaan en van 36% van de ondervonden traditionele delicten is aangifte gedaan. In 2023 lagen deze percentages lager op respectievelijk 33% en 27%. De afgenomen meldings- en aangiftebereidheid heeft vermoedelijk een dempend effect op de geregistreerde recidivetrend over de tijd.

Ophelderingspercentage

Een verandering in de mate waarin de politie zaken opheldert, heeft invloed op de geregistreerde recidive; als de politie over de tijd bij meer of minder zaken een verdachte kan aanwijzen, dan verandert dit de kans dat (recidive-)delicten worden opgespoord. Het ophelderingspercentage van alle bij de politie geregistreerde misdrijven is over de periode

[7] De uitzondering hierop betroffen de vermogensdelicten: het aantal geregistreerde vermogensdelicten was wel sterk lager als gevolg van COVID-19. Echter, omdat we in deze factsheet alleen focussen op algemene recidivecijfers, richten we ons op de uitkomsten wat betreft het totale aantal geregistreerde politie-incidenten.

2012–2023 niet veel gewijzigd (Kessels, 2025); een aanwijzing dat de mate waarin de politie zaken opheldert geen grote rol speelt in de recidivetrendcijfers.

Verschuiving naar online delicten

Het aantal door burgers ondervonden traditionele delicten is in de periode 2012-2024 gedaald (CBS, 2026; Moons, 2024), terwijl het aantal ondervonden online delicten in de periode 2014-2019 is toegenomen (Moons, 2024) en mogelijk ten tijde van de COVID-19-pandemie nog verder is gestegen.[8] Omdat van online delicten minder vaak aangifte wordt gedaan en de opheldering skans klein is (CBS, 2026; Ruiter et al., 2023), wordt hierdoor criminaliteit over de tijd minder volledig geregistreerd. Dit heeft vermoedelijk een dempende werking op de geregistreerde recidive.

Conclusie

Samenvattend, het percentage schuldig verklaarde volwassen en jeugdigen dat recidiveert, is licht gestegen. De recidivefrequentie laat echter alleen bij de volwassenen een lichte stijging zien. De recidivefrequentie van de jeugdigen is nauwelijks veranderd over de onderzochte periode.

Het duiden van (geregistreerde) recidivetrends bij schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen is complex; een verandering in de cijfers kan voortkomen uit een werkelijke gedragsverandering, een veranderende groepssamenstelling óf uit externe factoren (in de strafrechtsketen), zoals de mate waarin de politie zaken opheldert of de aangiftebereidheid. Wat de groepssamenstelling betreft laat het huidige onderzoek zien dat op enkele belangrijke voorspellers van recidive veranderingen optreden die tegengestelde effecten op de recidivetrend kunnen hebben. Bij zowel schuldig verklaarde volwassenen als jeugdigen zijn het gemiddeld aantal eerdere strafzaken toegenomen, hierdoor zou de recidivetrend over de tijd kunnen stijgen. Tegelijkertijd is de gemiddelde leeftijd bij inschrijving van de strafzaak over de tijd toegenomen, wat de kans op recidive laat afnemen en zou kunnen resulteren in een dalende recidivetrend. Bij volwassenen is bovendien de gemiddelde leeftijd van de eerste strafzaak afgenomen, hetgeen de recidive meestal laat toenemen. Een andere opmerkelijke verschuiving vindt plaats bij het delicttype van jeugdigen; er is een daling in het percentage strafzaken met een vermogensdelict zonder geweld. Recidive is meestal hoger na dit type delict dan na andere delicten (Tollenaar, 2025), dit kan dus een dempende werking hebben op de recidivetrend. Tegelijkertijd spelen externe factoren een rol; de daling in de meldings- en aangiftebereidheid, zou een neerwaarts effect kunnen hebben gehad op de recidive. Hetzelfde geldt voor de verschuiving over de tijd van traditionele delicten naar online delicten. En mogelijk zijn er nog andere ontwikkelingen gaande waar nu nog niet voldoende zicht op is.

Eerder onderzoek heeft uitgewezen dat het lastig is om meerdere (alternatieve) verklaringen, waarvan soms ook tegengestelde invloeden verwacht worden, kwantificeerbaar te maken (Wartna et al., 2014). Het is aannemelijk dat deze kwantificeerbaarheid ook in de toekomst een uitdaging blijft.

Toekomstig onderzoek

Gezien het complexe samenspel van factoren is verdiepend vervolgonderzoek belangrijk om recidivetrends in de toekomst beter te kunnen duiden. Om die reden zet het WODC in op brede (methodologische) verdiepingsstudies. In 2025 is hiertoe, in samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid, een onderzoeksprogramma opgezet dat een drietal verdiepende onderzoeken bevat. Ten eerste wordt via internationale literatuur gezocht naar factoren die het duurzaam stoppen met criminaliteit (*desistance*) bevorderen. Dit biedt de mogelijkheid om relevante indicatoren te identificeren die momenteel nog niet in recidiveonderzoek worden meegenomen. Ten tweede wordt een uitbreiding van recidivemetingen op basis van politie-incidenten (verder) verkend (zie ook: Tollenaar et al., 2025). Hiermee hopen we een volledig er en actueler beeld van (het begin van) criminele carrières te krijgen. Ten slotte wordt de justitiële carrière over de gehele levensloop bezien in samenhang met leefdomeinen zoals schulden en huisvesting, om meer zicht te krijgen op belangrijke kantelpunten in iemands

[8] Vanwege vernieuwingen in de opzet van de Veiligheids-monitor kunnen de bevindingen over de ondervonden online criminaliteit uit 2021 en verder niet vergeleken worden met de eerdere bevindingen.

leven. Gezamenlijk versterken deze initiatieven zowel de meting als de duiding van recidive.

Literatuur

Blom, M., Verweij, S., & Tollenaar, N. (2025). *WODC-methodiek recidive meten: 5e herziene versie*. WODC. Memorandum 2025-01.

Boschman, S., Piersma, T. W., Weijters, G., Tollenaar, N., & Teerlink, M. (2022). *Verschil in recidivetrends onder jeugdigen: Inzicht in ontwikkelingen in recidive onder verschillende groepen jeugdige justitiabelen*. WODC. Cahier 2022-01.

Boschman, S., Verweij, S. & Weijters, G.M. (2023). *Korte vrijheidsstraffen.* WODC. Cahier 2023-7.

Boone, M., Dubelaar, M., Van Wingerden, S., Holterman, R., & Pivaty, A. (2022). Hoofdstuk 4 Gevolgen van Covid-19 voor de strafrechtspraak. In M. Ter Voert, E. Bauw, M. Boone, M. Brunning, M. Bruquetas, M. Dubelaar, K. Geertsema, L. Glas, Y. Glasgow, R. Holterman, A. Janssen, A. Pivaty, M. S. Thomas, A. Terlouw, & S. Van Wingerden (Reds.), *Gevolgen van COVID-19 voor de rechtspraak en kwetsbare rechtzoekenden: Een onderzoek naar maatregelen en de positie van rechtzoekenden binnen het straf-, civiele jeugdbeschermings-, en vreemdelingenrecht*. Radboud Universiteit.

CBS. (2026). *Veiligheidsmonitor 2025*. Geraadpleegd op 9 april 2026, van www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen

Gendreau, P., Little, T., & Goggin, C. (1996). A meta-analysis of the predictors of adult offender recidivism: What works! *Criminology*, *34*(4), 575–608. doi.org/10.1111/j.1745-9125.1996.tb01220.x

De Jong, J. (2018). Het mysterie van de verdwenen criminaliteit. *Centraal Bureau voor de Statistiek: Heerlen*, *3*, 58.

Kessels, R. (2025). Misdrijven en opsporing. In D. E. G. Moolenaar (Red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2024: Ontwikkelingen en samenhangen*. WODC. Cahier 2025-8.

Kruisbergen, E., Haas, M., Van Es, L., & Snijders, J. (2021). De pandemie als criminologisch experiment. *Justitiële verkenningen, 47*(3).

Moolenaar, D., & Choenni, S. (2021). *Effect van COVID-19 op de strafrechtketen*. WODC. Cahier 2021-3.

Moons, E. A. L. M. G. (2025). Criminaliteit en slachtofferschap. In D. E. G. Moolenaar (Red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2024: Ontwikkelingen en samenhangen*. WODC. Cahier 2025-8.

Piquero, A. R., Jennings, W. G., Diamond, B., & Reingle, J. M. (2015). A systematic review of age, sex, ethnicity, and race as predictors of violent recidivism. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, *59*(1), 5–26. doi.org/10.1177/0306624X1351473

Ruiter, S., Van Leuken, M., Van Ruitenburg, T., Schiks, J., & Leukfeldt, R. (2023). *In- en doorstroom van online criminaliteit in de strafrechtketen*. NSCR.

Tollenaar, N. (2023). *Recidive onder schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen*. WODC. Factsheet 2023-02.

Tollenaar, N. (2025). *Resterende recidiverisico's na specifieke delicten*. *Een eerste verkenning voor empirisch onderbouwde VOG-terugkijktermijnen*. WODC. Factsheet 2025-3.

Tollenaar, N., Blom, M., & Mensink, K. (2025). *Ontwikkeling WODC-methodiek recidive meten op basis van politie-incidenten*. WODC. Cahier 2025-11.

Tollenaar, N., Van der Laan, A.M. (2023). De monitor jeugdcriminaliteit 2023. WODC. Cahier 2023-14.

Tollenaar, N., Wartna, B. S. J., Van der Heijden, P. G. M., & Bogaerts, S. (2016). StatRec - performance, validation and preservability of a static risk prediction instrument. *Bulletin de Methodologie Sociologique*, *129*, 25–44. doi.org/10.1177/0759106315615504

Van der Laan, A. M., Tollenaar, N., Beijers, J., & Kessels, R. (2024). *Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 2000-2023*. WODC. Cahier 2024-15.

Verweij, S., & Tollenaar, N. (2020). *Recidive-meting adolescentenstrafrecht: Een onderzoek naar de haalbaarheid en eerste resultaten*. WODC. Memorandum 2020-1.

Verweij, S., Tollenaar, N., Teerlink, M., & Weijters, G. (2021). *Recidive onder justitiabelen in Nederland: Verslag over de periode 2008-2020*. WODC. Cahier 2021-21.

Vink, M., & Diephuis, B. J. (2025). Berechting van misdrijven. In D. E. G. Moolenaar (Red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2024: Ontwikkelingen en samenhangen*. WODC. Cahier 2025-8.

Weijters, G. Verweij, S. Tollenaar, N. & Hill, J. (2019). *Recidive onder justitiabelen in Nederland*. WODC.
Wartna, B. S. J., Tollenaar, N., Verweij, S., Timmermans, M., Witvliet, M., & Homburg, G. H. J. (2014). *Terugval in recidive: Exploratie van de daling in de recidivecijfers van jeugdigen en ex-gedetineerden bestraft in de periode 2002-2010*. WODC. Cahier 2014-16.
Wolberink, E., Klein Kranenburg, L., Schraven, D., Ferwerda, H., Kuppens, J., & Ten Doeschot, F. (2026). *Buiten beeld. De aard, omvang en modi operandi van winkeldiefstal en de weerbaarheid van de Nederlandse detailhandel*. Ipsos I&O en Bureau Beke.
Yukhnenko, D., Blackwood, N., & Fazel, S. (2020). Risk factors for recidivism in individuals receiving community sentences: a systematic review and meta-analysis. *CNS spectrums*, *25*(2), 252–263. doi.org/10.1017/S1092852919001056

Bijlage 1 Methodiek recidivemeting schuldig verklaarde personen

In het WODC-rapport 'WODC-methodiek recidive meten' wordt uitgebreid toegelicht hoe bij het WODC (geregistreerde) recidive gemeten wordt (Blom et al., 2025). In deze bijlage worden een aantal methodologische kenmerken besproken die specifiek gelden voor de recidivemeting van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen.

Selectie onderzoeksgroep

De onderzoeksgroepen schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen bestaan uit personen die in de periode 2012 tot en met 2022 een strafzaak hadden met en geldige afdoening. Niet-geldige afdoeningen zijn technisch sepot door het OM, technische uitspraak door de rechter, vrijspraak en ontslag van alle rechtsvervolging. Een persoon kan slechts één keer per afdoeningsjaar in de onderzoeksgroep worden opgenomen. Bij meerdere afgedane strafzaken binnen een jaar wordt de eerste gekozen.

Daarnaast is er nog een andere reden waarom bepaalde personen niet in de onderzoeksgroepen zijn opgenomen bij het bepalen van de recidivefrequentie. Bij het berekenen van deze statistiek worden alleen personen meegenomen die minimaal 30 dagen buiten detentie verbleven (zie Blom et al., 2025).[9] Op deze manier wordt voorkomen dat personen die slechts kort in vrijheid zijn geweest, disproportioneel veel invloed hebben op de resultaten.

Start recidivemeting

Voor schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen geldt de datum van inschrijving van de strafzaak als startdatum voor de recidivemeting. Dit betekent dat er wel enige tijd versteken kan zijn tussen de start van de recidivemeting en de afdoeningsdatum van de strafzaak.

Correctie voor vrijheidsstraf

Voor strafzaken waarbij er een vrijheidsstraf wordt opgelegd, is er een afwijkende start van de recidivemeting. Wanneer er sprake is van een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, wordt de startdatum (de datum inschrijving van de strafzaak) vermeerderd met het aantal dagen van de geschatte werkelijke duur van de gevangenisstraf. Deze geschatte duur wordt bij gevangenisstraffen (in tegenstelling tot jeugddetentie) aangepast door de regels van de vervroegde en voorwaardelijke invrijheidsstelling (respectievelijk de VI en de v.i.) toe te passen.[10] In die gevallen wordt de recidive bepaald vanaf de (geschatte) datum waarop mensen detentie verlaten.

[9] Hierdoor worden 8.326 schuldig verklaarde volwassenen en 636 schuldig verklaarde jeugdigen niet meegenomen bij de bepaling van de recidivefrequentie.

[10] Vonnissen uitgesproken tussen 1 januari 2012 en 1 juli 2021 (vallend onder de Wet voorwaardelijke invrijheidsstelling):
- Onvoorwaardelijke gevangenisstraf tot en met 1 jaar: geen VI.
- Onvoorwaardelijke gevangenisstraf langer dan 1 tot en met 2 jaar: 2/3 x (duur onvoorwaardelijke gevangenisstraf – 1 jaar).
- Onvoorwaardelijke gevangenisstraf langer dan 2 jaar: 1/3 x duur onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

Vonnissen vanaf 1 juli 2021 (vallend onder de Wet straffen en beschermen):
- Onvoorwaardelijke gevangenisstraf tot en met 1 jaar: geen v.i..
- Onvoorwaardelijke gevangenisstraf langer dan 1 tot en met 2 jaar: 2/3 x (duur onvoorwaardelijke gevangenisstraf - 1 jaar).
- Onvoorwaardelijke gevangenisstraf langer dan 2 jaar: 1/3 x duur onvoorwaardelijke gevangenisstraf(met een maximum van 2 jaar).

Bijlage 2 Achtergrondkenmerken van schuldig verklaarde volwassenen en jeugdigen

Tabel B2.1 Achtergrondkenmerken schuldig verklaarde volwassenen, 2012-2022a

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
N=	142.882	139.157	137.058	126.854	117.836	111.071	109.266	102.249	87.554	86.134	87.405
Sekse											
Man	83%	82%	82%	82%	82%	82%	82%	83%	84%	85%	86%
Vrouw	17%	18%	18%	18%	18%	18%	18%	17%	16%	15%	14%
Leeftijd bij inschrijving strafzaak	*m* = 35,1	*m* = 35,2	*m* = 35,3	*m* = 35,7	*m* = 36,1	*m* = 36,3	*m* = 36,3	*m* = 36,4	*m* = 36,4	*m* = 36,2	*m* = 36,1
12-17 jaar	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%	<0,05%
18-24 jaar	28%	27%	26%	24%	24%	23%	23%	23%	23%	23%	25%
25-29 jaar	15%	15%	15%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	15%	16%
30-39 jaar	22%	22%	22%	23%	23%	24%	25%	25%	26%	26%	26%
40-49 jaar	19%	19%	19%	19%	19%	18%	18%	18%	17%	17%	17%
50 jaar of ouder	16%	16%	17%	18%	19%	18%	19%	19%	18%	18%	16%
Type delict[b]											
Openbare orde[c]	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	10%	10%
Vermogen zonder geweld	27%	29%	29%	29%	30%	30%	29%	30%	30%	27%	25%
Vermogen met geweld	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Geweld	18%	17%	18%	18%	18%	17%	17%	17%	18%	19%	18%
Zeden	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Drugs	7%	7%	7%	7%	7%	8%	8%	7%	7%	8%	7%
Verkeer WVW94	27%	26%	25%	25%	24%	24%	25%	25%	23%	22%	27%
Overig	9%	9%	9%	9%	10%	10%	10%	9%	10%	11%	10%

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
N=	142.882	139.157	137.058	126.854	117.836	111.071	109.266	102.249	87.554	86.134	87.405
Soort sanctie											
Vrijheidsstraf ≤6 maanden	7%	8%	8%	9%	10%	10%	10%	11%	10%	11%	12%
Vrijheidsstraf > 6 maanden	3%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	3%	3%
Werkstraf	20%	20%	20%	21%	21%	22%	21%	21%	20%	23%	21%
Voorw. vrijheidsstraf	2%	3%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	3%	4%	4%
Geldstraf	52%	48%	45%	42%	40%	41%	41%	41%	36%	32%	33%
Beleidssepot	13%	14%	17%	18%	19%	16%	18%	16%	23%	21%	21%
Strafrechtelijk verleden	*m* = 4,6	*m* = 4,7	*m* = 4,9	*m* = 5,1	*m* = 5,3	*m* = 5,4	*m* = 5,4	*m* = 5,4	*m* = 5,3	*m* = 5,5	*m* = 5,6
Geen eerdere strafzaken	36%	35%	35%	34%	35%	35%	36%	37%	35%	34%	36%
1-2 eerdere strafzaken	26%	26%	25%	25%	25%	24%	23%	23%	24%	23%	23%
3-4 eerdere strafzaken	12%	12%	12%	12%	12%	11%	11%	11%	11%	11%	11%
5-10 eerdere strafzaken	14%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	16%	15%
11-19 eerdere strafzaken	6%	7%	7%	7%	7%	8%	7%	8%	8%	8%	8%
20 of meer eerdere strafzaken	5%	5%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	7%	7%	7%
Leeftijd 1e strafzaak	*m* = 27,1	*m* = 27,0	*m* = 26,7	*m* = 26,8	*m* = 26,8	*m* = 26,7	*m* = 26,6	*m* = 26,7	*m* = 26,7	*m* = 26,0	*m* = 25,8
12-17 jaar	25%	26%	26%	26%	26%	26%	26%	26%	27%	27%	27%
18-24 jaar	33%	33%	32%	32%	32%	32%	32%	33%	33%	33%	35%
25-29 jaar	12%	12%	12%	12%	12%	12%	12%	12%	12%	12%	12%
30-39 jaar	14%	14%	14%	14%	14%	14%	14%	15%	14%	14%	14%
40-49 jaar	9%	9%	9%	9%	8%	8%	8%	8%	7%	7%	7%
50 jaar of ouder	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	6%	5%

a Bij meer dan één afdoening binnen één jaar, is de eerste als uitgangpunt gekozen.

b Dit betreft het zwaarste feit binnen de strafzaak. In een strafzaak kunnen meerdere feiten kunnen voorkomen. Het zwaarste feit is vastgesteld door de hoogste maximale strafdreiging die hoorde bij de artikelcombinaties van de strafbare feiten te bepalen. Hierbij is ook rekening gehouden door strafveranderende omstandigheden, zoals recidive (verhogend) of poging (verminderend). Voor verdere toelichting, zie Blom et al. (2025).

c Vernieling, lichte agressie en openbare-ordedelicten.

Noot: *N* = aantal personen; m = gemiddelde. In verband met missende waarden tellen de kolompercentages niet altijd op tot 100%.

Tabel B2.2 Achtergrondkenmerken schuldig verklaarde jeugdigen, 2012-2022[a]

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
N=	15.579	11.746	9.952	9.181	9.045	9.001	7.266	6.980	6.088	6.551	6.139
Sekse											
Man	81%	81%	82%	82%	82%	83%	85%	86%	88%	88%	87%
Vrouw	19%	19%	18%	18%	18%	17%	15%	14%	12%	12%	13%
Leeftijd bij inschrijving strafzaak	*m* = 15,6	*m* = 15,7	*m* = 15,7	*m* = 15,8	*m* = 15,8	*m* = 16,0	*m* = 16,0	*m* = 16,1	*m* = 16,2	*m* = 16,2	*m* = 16,2
12 jaar	2%	2%	2%	2%	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%
13 jaar	7%	7%	6%	6%	5%	5%	4%	4%	4%	4%	5%
14 jaar	13%	12%	13%	12%	12%	11%	10%	10%	10%	10%	10%
15 jaar	19%	18%	19%	19%	18%	18%	18%	16%	17%	17%	16%
16 jaar	25%	25%	24%	24%	24%	24%	24%	24%	24%	23%	22%
17 jaar	28%	28%	29%	28%	28%	29%	29%	29%	29%	27%	28%
18 jaar of ouder	6%	7%	8%	10%	12%	12%	14%	15%	15%	18%	18%
Type delict[b]											
Openbare orde[c]	22%	22%	20%	19%	19%	20%	20%	18%	19%	22%	20%
Vermogen zonder geweld	33%	32%	34%	34%	35%	33%	32%	33%	27%	24%	24%
Vermogen met geweld	7%	7%	7%	7%	6%	6%	8%	9%	13%	12%	12%
Geweld	21%	23%	23%	23%	22%	22%	22%	21%	21%	21%	23%
Zeden	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Drugs	2%	2%	3%	3%	3%	3%	3%	4%	4%	4%	4%
Verkeer WVW94	5%	4%	4%	5%	6%	6%	5%	6%	5%	5%	6%
Overig	9%	7%	8%	8%	8%	8%	9%	8%	9%	10%	10%
Soort afdoening											
Vrijheidsstraf ≤6 maanden	5%	5%	5%	5%	5%	5%	7%	10%	10%	10%	11%
Vrijheidsstraf > 6 maanden	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Werkstraf	56%	55%	51%	49%	47%	48%	47%	44%	38%	39%	38%
Leerstraf	6%	6%	7%	7%	7%	6%	8%	9%	9%	9%	10%
Voorw. vrijheidsstraf	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	1%	1%
Geldstraf	8%	6%	6%	5%	6%	6%	7%	7%	7%	7%	7%
Beleidssepot	17%	21%	26%	28%	29%	29%	26%	24%	29%	28%	25%

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
N=	15.579	11.746	9.952	9.181	9.045	9.001	7.266	6.980	6.088	6.551	6.139
Strafrechtelijk verleden	*m* = 0,6	*m* = 0,7	*m* = 0,8	*m* = 0,8	*m* = 0,8	*m* = 0,8	*m* = 0,7	*m* = 0,8	*m* = 0,8	*m* = 0,8	*m* = 0,8
Geen eerdere contacten	67%	64%	64%	64%	66%	68%	65%	66%	65%	68%	67%
1-2 eerdere contacten	24%	26%	26%	25%	23%	23%	24%	23%	23%	22%	23%
3-4 eerdere contacten	6%	6%	7%	7%	6%	6%	7%	6%	7%	6%	6%
5-10 eerdere contacten	3%	3%	4%	4%	4%	3%	4%	4%	4%	4%	3%
11 of meer eerdere contacten	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%	<0,5%
Leeftijd 1e strafzaak	*m* = 15,1	*m* = 15,0	*m* = 15,0	*m* = 15,0	*m* = 15,1	*m* = 15,3	*m* = 15,3	*m* = 15,4	*m* = 15,5	*m* = 15,5	*m* = 15,6
12 jaar	6%	6%	6%	5%	5%	4%	3%	3%	3%	3%	3%
13 jaar	14%	14%	14%	13%	11%	10%	10%	9%	9%	8%	8%
14 jaar	19%	19%	20%	19%	18%	18%	17%	16%	15%	15%	16%
15 jaar	20%	21%	20%	21%	20%	20%	21%	19%	21%	21%	20%
16 jaar	20%	19%	19%	20%	21%	21%	21%	22%	21%	22%	21%
17 jaar	17%	17%	17%	17%	19%	20%	20%	21%	21%	21%	22%
18 jaar of ouder	3%	4%	4%	5%	7%	7%	7%	9%	9%	10%	10%

a Bij meer dan één afdoening binnen één jaar, is de eerste als uitgangpunt gekozen.

b Dit betreft het zwaarste feit binnen de strafzaak. In een strafzaak kunnen meerdere feiten kunnen voorkomen. Het zwaarste feit is vastgesteld door de hoogste maximale strafdreiging die hoorde bij de artikelcombinaties van de strafbare feiten te bepalen. Hierbij is ook rekening gehouden door strafveranderende omstandigheden, zoals recidive (verhogend) of poging (verminderend). Voor verdere toelichting, zie Blom et al. (2025).

c Vernieling, lichte agressie en openbare-ordedelicten.

Noot: *N* = aantal personen; *m* = gemiddelde. In verband met missende waarden tellen de kolompercentages niet altijd op tot 100%.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft. Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van WODC Repository.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC), Kennisinstituut voor de rechtsstaat, is een onafhankelijk kennisinstituut dat valt onder het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het WODC draagt bij aan behoud en verbetering van de rechtsstaat via het (laten) uitvoeren van kwalitatief hoog wetenschappelijk onderzoek. En door het aanbieden van gevraagde en ongevraagde kennis, verbeterpunten en (waar mogelijk) denkrichtingen.

Meer informatie:

www.wodc.nl